DOI: 10.32844/2222-5374-2020-104-2.25

УДК: 342.9

Лапіка А. О.,

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В ГАЛУЗІ БЮДЖЕТУ ТА ФІНАНСІВ

У статті визначено та охарактеризовано адміністративні процедури реалізації повноважень місцевих державних адміністрацій в галузі бюджету та фінансів. Мета статті – на основі вивчення наукових праць та чинного законодавства України визначити та охарактеризувати адміністративні процедури реалізації повноважень місцевих державних адміністрацій в галузі бюджету та фінансів. Встановлено, що процедура є реалізацією виконавчих дій місцевих державних адміністрацій, в частині реалізації повноважень щодо формування та розподілу місцевих фінансів, складання бюджету. Метою адміністративної процедури є виконання управлінських дій та функцій суб'єктами виконавчої влади. Адміністративні процедури реалізують механізм державного управління. Правовий захист місцевих громад здійснюється у певній процесуальній формі. Процесуальна форма являє собою невід'ємну частину судочинства, яка являє собою особливу правову форму діяльності органів досудового розслідування, прокуратури, суду щодо вирішення, адміністративних, цивільних та кримінальних справ тощо. Процесуальна форма є основною науковою категорією теорії права, що визначає внутрішній зміст юридичного процесу (розгляд спорів, захист прав). Процедури з прийняття бюджету, які здійснюють місцеві державні адміністрації охоплюють ряд стадій: а) розробка проекту бюджету; б) розгляду проекту бюджету; в) затвердження бюджету; г) виконання бюджету та звітування. Запропоновано авторську класифікацію адміністративних процедур, які реалізують місцеві державні адміністрації у сфері бюджету і фінансів: планування місцевого бюджету; організація бюджетного процесу і розподіл коштів; контролювання доходів і видатків місцевого бюджету; регулювання; прийняття управлінських рішень. Доведено, що сутність адміністративної процедури щодо управління бюджетом та фінансами відображає принципи, за якими вона виконується: прогностованості, плановості, самостійності, збалансованості, субсидіарності, гнучкості, справедливості, контролювання, ефективності, публічності тощо.

Ключові слова: місцева державна адміністрація, повноваження, адміністративна процедура, бюджет, фінанси.

Актуальність проблеми дослідження. Місцеві державні адміністрації є тими органами виконавчої влади, які у передбачених законодавством межах, наділені управлінськими повноваженнями та

здійснюють виконавчу владу на території конкретної адміністративно-територіальної одиниці країни. Вони мають наділену законом компетенцію щодо формування та розподілу фінансових ресурсів. Місцеві державні адміністрації реалізують свої повноваження у сфері бюджету та фінансів за допомогою спеціальних адміністративних процедур.

В сучасних умовах процесів децентралізації, пріоритетними задачами є удосконалення фінансових відносин місцевих державних адміністрацій в частині збільшення доходної частини місцевих бюджетів, ефективний розподіл доходів і видатків, цільове спрямування грошових коштів на розвиток місцевих громад. Проте, має місце неефективне управління місцевими бюджетами, що призводить до дефіциту коштів. Також, юридично невизначено які адміністративні процедури реалізації повноважень місцевих державних адміністрацій в галузі бюджету та фінансів повинні застосовуватися.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Діяльність державних місцевих адміністрацій вивчали: В. І. Борденюк, О. М. Бориславська, І. Б. Коліушко, А. М. Школик та інші. Серед науковців, які вивчали правові засади управління місцевим бюджетом та фінансами, доцільно виділити наступних: Н. Ю. Велентейчик, І. С. Волохова, Ю. О. Раделицький, Н. Я. Сокровольська, Ю. В. Табенська та інші. Сутність та змісту поняття «адміністративна процедура» розглядали у своїх наукових працях такі дослідники: В. Б. Авер'янов, Н. В. Галіцина, В. Ю. Кікінчук, О. В. Кузьменко, Н. М. Углик та інші.

Проте, ґрунтовних досліджень, присвячених адміністративним процедурам реалізації повноважень місцевих державних адміністрацій в галузі бюджету та фінансів виявлено недостатньо, що враховуючи актуальність даної проблеми, потребує подальших наукових пошуків.

Мета статті – на основі вивчення наукових праць та чинного законодавства України визначити та охарактеризувати адміністративні процедури реалізації повноважень місцевих державних адміністрацій в галузі бюджету та фінансів.

Виклад основних результатів дослідження.

Адміністративна процедура встановлює певний процесуальний порядок щодо здійснення нормативно-правового регулювання у сфері державного управління та розгляду і розв'язання конкретних адміністративних справ.

Правове регулювання адміністративних процедур визнається рядом Законів України «Про адміністративні послуги» від 06 вересня 2012 року № 5203-VI [15], «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 року № 2671-VIII [21]; «Про звернення громадян» від 02 жовтня 1996 року № 393/96-ВР [18], Постанова Кабінету Міністрів України «Про організацію надання соціальних послуг» від 1 червня 2020 р. № 587 [20].

У загальному розумінні категорія «процедура» визначається як певна сукупність дій чи операцій, за допомогою яких реалізується той чи інший процес або етап, стадія, що виражає зміст відповідної технології чи діяльності [2, с. 5].

Відповідно, процедура є реалізацією виконавчих дій місцевих державних адміністрацій, в частині реалізації повноважень щодо

формування та розподілу місцевих фінансів, складання бюджету. Метою адміністративної процедури є виконання управлінських дій та функцій суб'єктами виконавчої влади.

В. Ю. Кікінчук акцентує увагу на тому, що пов'язані з публічним державним управлінням адміністративні процедури мають особливе значення серед інших елементів відправлення адміністративних проваджень та вирішення індивідуальних адміністративних справ, адже жоден адміністративно-правовий акт або вчинок не може бути реалізований без дотримання певного послідовного набору адміністративних процедур [10, с. 66].

Адміністративні процедури є складовим елементом механізму державного управління. Варто розглянути характерні ознаки адміністративних процедур.

До основних визначальних ознак, які характеризують поняття, адміністративна процедура, Ю. М. Фролов відносить такі:

1) Публічний характер та особливий суб'єктний склад, адміністративна процедура здійснюється в публічній сфері, безпосередньо пов'язана із діяльністю органів публічної адміністрації і супроводжується використанням ними відповідних владних повноважень з урахуванням публічних інтересів;

2) Нормативний характер, адміністративна процедура врегульована адміністративно-правовими нормами, які чітко регламентують діяльність уповноважених органів та посадових осіб;

3) Індивідуальний характер, прийняте у справі рішення стосується конкретних фізичних або юридичних осіб, що перебувають у стосунках з органами публічної адміністрації;

4) Безспірний характер, предметом адміністративної процедури є індивідуальні адміністративні справи, в яких не вирішуються суперечки і не розглядаються скарги осіб на дії та рішення публічної адміністрації;

5) Стадійний характер, передбачає послідовну реалізацію декількох стадій за умови, що кожен наступний етап має своєю, відправною точкою, правовий результат попереднього етапу;

6) Особлива спрямованість, адміністративна процедура не має своїм результатом застосування примусових заходів, її мета полягає у забезпеченні реалізації прав або обов'язків певного суб'єкту правовідносин у сфері державного управління, адміністративна процедура завершується прийняттям відповідного нормативного акту, обов'язкового для виконання [24, с. 696].

Варто зауважити, що виконання тих чи інших адміністративних процедур вимагає від державного органу наявності владних повноважень.

Для реалізації виконавчих повноважень місцевим державним адміністрацією делеговано широкі права. Для провадження адміністративних процедур державні місцеві адміністрації здійснюють свою діяльність відповідно до положень Конституції України, Законів України: «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року № 586-XIV [19]; «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року № 4572-VI [16]; «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI [17]; «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР [18] та

документів місцевих державних адміністрацій (накази, рішення, протоколи зборів).

Згідно зі статтею 28 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року № 586-XIV [19] для реалізації наданих повноважень та виконання адміністративних процедур місцеві державні адміністрації мають право:

1) проводити перевірки стану додержання Конституції України та законів України, інших актів законодавства органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами, керівниками підприємств, установ, організацій, їх філіалів та відділень незалежно від форм власності і підпорядкування по напрямках, визначених статтею 16 цього Закону;

2) залучати вчених, спеціалістів, представників громадськості до проведення перевірок, підготовки і розгляду питань, що входять до компетенції місцевих державних адміністрацій, а також залучати громадян, суб'єктів господарювання, їх об'єднання, наукові установи та консультативно-дорадчі органи, що створені при органах державної влади та органах місцевого самоврядування і представляють інтереси громадян та суб'єктів господарювання, до підготовки аналізів регуляторного впливу та виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів;

3) одержувати відповідну статистичну інформацію та інші дані від державних органів і органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, політичних партій, громадських і релігійних організацій, підприємств, установ та організацій, їх філіалів і відділень незалежно від форм власності;

4) давати згідно з чинним законодавством обов'язкові для виконання розпорядження керівникам підприємств, установ, організацій, їх філіалів та відділень незалежно від форм власності і громадянам з контрольованих питань, порушувати питання про їх відповідальність у встановленому законом порядку;

5) звертатися до суду та здійснювати інші функції і повноваження у спосіб, передбачений Конституцією та законами України [19].

Потреби громадян, як суб'єктів публічно-правових відносин, повинні задовольнятися місцевими державними адміністраціями згідно їх законних вимог, що відображається у процедурах захисту прав, свобод та інтересів. Правовий захист місцевих громад здійснюється у певній процесуальній формі. Задоволення соціально-економічних потреби громадян, здійснюється шляхом захисту їхніх законних прав, свобод та інтересів у конкретній адміністративно-судовій процесуальній формі.

Адміністративне судочинство є одним з провідних інститутів, що покликаний захищати порушені органами виконавчої влади права і свободи людини і громадянина, при цьому воно нерозривне пов'язане із змістом і принципами сучасної правової державності. Механізм правової держави і його ефективне функціонування може бути забезпечено належним чином організованою судовою владою із власними матеріальними й процесуальними правовими атрибутами [1, с. 330].

Наприклад, І. О. Розум робить справедливий висновок, що адміністративно-процесуальна форма являє собою єдиний, уніфікований та чітко визначений нормами адміністративно-процесуального права

порядок діяльності адміністративних судів та взаємопов'язаної з нею діяльності осіб, які беруть участь в справі та інших учасників адміністративного процесу, щодо розгляду та вирішення публічно-правових спорів, котрий утворює врегульований особливий правовий режим провадження в адміністративних справах та охоплює гарантії забезпечення першої (адміністративно-процесуальної діяльності), а також процесуальний статус суб'єктів адміністративного процесу [22].

А.І.Бітоврозглядаєпроцесуальнуформуванняконтекстіадміністративного судочинства. Процесуальна форма діяльності адміністративних судів являє собою встановлену нормами законодавства про адміністративне судочинство порядок: розгляду адміністративним судом відповідних адміністративних позовів (позовних заяв), порушення провадження у справі, підготовки справи до судового розгляду, розгляду та вирішення справ з винесенням відповідних процесуальних актів, оскарження і перегляду адміністративно-судових актів [1, с. 332].

Процесуальна форма має свої специфічні ознаки. Д. В. Лученко виділяє ознаки процесуальної форми: 1) процесуальна форма має нормативний характер і закріплюється у процесуальних правових нормах; 2) відповідність принципам адміністративного процесу; 3) системність процесуальної форми, яка означає, що вимоги, які втілюються у процесуальній формі пов'язані системними зв'язками з іншими нормами та інститутами адміністративного права; 4) доцільність процесуальної форми, що означає її спрямованість на досягнення цілей юридичної діяльності, у нашому випадку забезпечення повного і всебічного розгляду справи за скаргою (адміністративним позовом) з наступним ухваленням законного і обґрунтованого рішення; 5) універсальність і гнучкість процесуальної форми; 6) гарантованість прав осіб, що беруть участь у розгляді справи; 7) доступність й економічність; 8) науковість процесуальної форми, що передбачає обов'язок законодавця при врегулюванні юридичних процедур спиратися на відповідні наукові розробки і висновки [12].

Безумовно, захист прав місцевих громад та державних місцевих адміністрацій здійснюється у судовому порядку, у разі виникнення певних конфліктів між сторонами. Тому, адміністративна процесуальна форма розв'язання адміністративно-правових спорів щодо формування і розподілу коштів місцевих бюджетів є найбільш частою в судовій практиці.

Досить вичерпне тлумачення наводять О. М. Перунова та Л. В. Леонтьєва, які вказують, що процесуальна форма являє собою певну частину процесуальних правил, встановлених процесуальним законодавством. Правила, які не встановлені законом, не можуть регулювати порядок діяльності осіб, які беруть участь у справі. Процесуальна форма цивільного процесу являє собою сукупність певних правил, які визначають зміст поведінки суду і учасників процесу, порядок та послідовність такої поведінки здійснюється у рамках цивільних процесуальних правовідносин; визначення місця і строків реалізації процесуальних прав та обов'язків; визначення доказової бази; визначення логічності та послідовності процесуальних дій; фіксацію процесуальних дій та руху цивільного процесу [14, с. 884].

О. С. Захарова вважає, що оскільки цивільна процесуальна форма встановлена законом, то її порушення завжди вказує на порушення закону і як наслідки може потягти за собою скасування або зміну ухваленого судом рішення [9, с. 29].

Зауважимо, що в сфері фінансів і бюджету мають місце серйозні порушення прав та законних інтересів місцевих громад, а також зловживання владою, економічні злочини і корупція чиновників місцевих державних адміністрацій. У такому випадку застосовується кримінально-процесуальна форма, як метод притягнення до відповідальності за скоєні правопорушення.

А. І. Яковинець наголошує – впорядкування кримінально-процесуальних відносин здійснюється за допомогою процесуальної форми, яка передбачає прийняття рішення, а саме ухвалення, складання протоколу слідчих або судових дій. Форма кримінального процесу обумовлює необхідність вирішення конфліктів двох сторін, з одного боку, інтересів держави, яка повинна забезпечити безпеку громади, а з іншого – піддати покаранню особу, яка скоїла злочин. Залежно від вибору – боротьба зі злочинними проявами або захист прав та свобод – будується система процесу та встановлюється процесуальна форма, за допомогою якої закріплюються фактичні дані, докази у кримінальній справі [26, с. 140].

Виходячи із вищенаведених трактувань, можна стверджувати, що процесуальна форма є невід'ємною частиною судочинства, яка являє собою особливу правову форму діяльності органів досудового розслідування, прокуратури, суду щодо вирішення, адміністративних, цивільних та кримінальних справ тощо. Процесуальна форма є основною науковою категорією теорії права, що визначає внутрішній зміст юридичного процесу (розгляд спорів, захист прав). Процесуальна форма реалізує всі види юридичної практики.

Варто відмітити, що реалізація виконавчої влади місцевих державних адміністрацій в галузі фінансів та бюджету можлива лише в правовій формі.

Для розуміння сутності процедур з прийняття бюджету міста доцільно охарактеризувати сутність бюджетного процесу.

Під бюджетним процесом Т. В. Бугай розуміє регламентовану нормами права та бюджетним законодавством діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування і інших учасників бюджетного процесу, спрямовану на узгодження інтересів усіх соціально-політичних і економічних груп щодо планування та використання державних фінансових ресурсів, яка реалізується шляхом складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, контролю за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії даного процесу, а також оцінки ефективності та результативності використання бюджетних коштів [4, с. 636].

К. М. Роменська наводить таке визначення: бюджетний процес – це регламентована нормами права діяльність, пов'язана із складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України [23, с. 98].

Варто уточнити, що місцевий бюджет є частиною національного бюджету. На це вказує М.О. Євдокімова – бюджетний процес, який здійснюють на місцевому рівні, є окремою, порівняно самостійною складовою частиною національного бюджетного процесу, що виконують з урахуванням пріоритетів місцевого населення [7, с. 159].

Ухваленню місцевого бюджету передує процес його розробки і погодження. Варто розглянути етапи бюджетного процесу крізь призму діяльності у цьому процесі місцевих державних адміністрацій.

Процес складання бюджету охоплює такі етапи роботи: підготовка календаря складання бюджету; підготовка і розробка бюджетної політики; встановлення граничних обсягів загальних видатків; видання інструкцій до бюджету; підготовка бюджетних запитів; консолідація даних і аналіз бюджету; визначення і вирішення проблем; бюджетні рішення; підготовка бюджету та відповідних документів; подання бюджету на громадські слухання і розгляд; підготовка до розгляду бюджету [25].

Рішенням про місцевий бюджет визначаються: загальна сума доходів, видатків та кредитування місцевого бюджету (з розподілом на загальний та спеціальний фонди); граничний обсяг річного дефіциту (профіциту) місцевого бюджету в наступному бюджетному періоді і місцевого боргу на кінець наступного бюджетного періоду; граничний обсяг надання місцевих гарантій, а також повноваження щодо надання таких гарантій; доходи місцевого бюджету за бюджетною класифікацією (у додатку до рішення); фінансування місцевого бюджету за бюджетною класифікацією (у додатку до рішення); бюджетні призначення головним розпорядникам коштів місцевого бюджету за бюджетною класифікацією з обов'язковим виділенням видатків споживання (з них видатків на оплату праці, оплату комунальних послуг і енергоносіїв) та видатків розвитку (у додатках до рішення); бюджетні призначення міжбюджетних трансфертів (у додатках до рішення); розмір оборотного залишку коштів місцевого бюджету; додаткові положення, що регламентують процес виконання місцевого бюджету; перелік захищених видатків місцевого бюджету [25, с. 17-18]

Місцеві державні адміністрації здійснюють незалежний контроль за дотриманням процедур бюджетного законодавства України, контролюють економічні показники затверджених місцевих бюджетів, перевіряють бюджетний розпис та оцінюють кошторис бюджетних установ.

Варто зазначити, що бюджетний процес має свою логічну структуру утворення, яка розділена на відокремлені часові стадії.

Стадію бюджетного процесу Н. П. Любич визначає як врегульований нормами бюджетного права самостійний та завершений етап діяльності законодавчого та виконавчих органів державної влади, інших учасників бюджетного процесу, пов'язаний зі складанням, розглядом, затвердженням, виконанням бюджету, підготовкою, розглядом звіту про виконання та прийняттям рішення щодо нього, обмежений певними строками [13, с. 190].

Стаття 19. Бюджетного кодексу України від 8 липня 2010 року № 2456-VI виділяє чотири стадії бюджетного процесу:

- 1) складання проектів бюджетів;

2) розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);

3) виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);

4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього [5].

На всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства. Учасниками бюджетного процесу є органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями (правами та обов'язками з управління бюджетними коштами) [5].

Варто уточнити сутність бюджетних процедур.

В. В. Зайчикова наводить наступне визначення: бюджетні процедури являють собою сукупність законодавчо встановлених у нормативно-правових актах з суспільних місцевих фінансів принципів щодо здійснення бюджетного процесу та ухвалені місцевим представницьким та виконавчим органом послідовності дій з організації виконання бюджетних повноважень [8, с. 19].

Охарактеризуємо зміст адміністративних процедур, пов'язаних з процесом виконання місцевого бюджету. М.О. Євдокімова виділяє такі процедури:

1. Затвердження розпису місцевого бюджету керівником місцевого фінансового органу.

2. Забезпечення виконання місцевого бюджету місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами місцевих рад.

3. Загальну організацію та управління виконанням місцевого бюджету, координацію діяльності учасників бюджетного процесу місцевими фінансовими органами.

4. Забезпечення надходження до бюджету податків, зборів та інших обов'язкових платежів податковими органами.

5. Прогнозування та аналіз доходів місцевого бюджету місцевими фінансовими органами.

6. Казначейське обслуговування місцевого бюджету за функціями, визначеними Бюджетним кодексом України територіальними органами державного казначейства.

7. Здійснення бюджетних витрат фінансовими органами, розпорядниками та одержувачами коштів.

8. Внесення змін до рішення про місцевий бюджет місцевими радами на основі висновків місцевих фінансових органів [7, с. 156].

Вказані вище адміністративні процедури виконують протягом визначеного бюджетного періоду в чіткій послідовності: складання проекту бюджету, затвердження, виконання, оцінювання ефективності. У разі необхідності внесення змін до статей місцевого бюджету, приймають відповідні рішення на засіданні бюджетного комітету. За результатами виконання бюджету, в кінці календарного року, складають фінансовий звіт, який має бути представлений місцевій громаді.

Отже, процедури з прийняття бюджету, які здійснюють місцеві державні адміністрації охоплюють ряд стадій: а) розробка проекту бюджету; б) розгляду проекту бюджету; в) затвердження бюджету; г) виконання бюджету та звітування.

Слід зауважити, що в теорії і практиці юриспруденції існує велика кількість адміністративних процедур. Важливим аспектом наукового пізнання у сфері адміністративного права є систематизація і класифікація адміністративних процедур, що дає можливість глибше зрозуміти регулювання публічних відносин місцевих державних адміністрацій у галузі бюджету і фінансів.

До найпоширеніших адміністративних процедур у вітчизняній адміністративній науці С. Т. Гончарук відносить такі основні види: у справах за зверненнями громадян; у справах про адміністративні правопорушення; заохочувальні; дозвольно-реєстраційні; контрольно-наглядові; установчі; щодо підготовки та прийняття управлінських актів; щодо застосування заходів адміністративного припинення; з питань діловодства та документообігу; з питань кадрової роботи; щодо організації внутрішньо-апаратної діяльності; щодо індивідуальних звернень юридичних осіб з питань управлінського характеру та інші [6, с. 87–88].

С. Г. Братель поділяє адміністративні процедури на юрисдикційні та неюрисдикційні. Юрисдикційними слід вважати процедури, спрямовані на вирішення справ про адміністративні правопорушення та інші правові спори, тобто вони передбачають наявність конфлікту при вирішенні. На відміну від неюрисдикційних проваджень (справ позитивного характеру), основним завданням юрисдикційних проваджень є вирішення спору, а одним із результатів юрисдикційних проваджень є негативні наслідки для однієї зі сторін спору або застосування адміністративних стягнень для порушника норм адміністративного законодавства [3, с. 219].

О. В. Левченко наводить власний варіант класифікаційних критеріїв адміністративної процедури:

- за порядком здійснення: звичайні та спрощені адміністративні процедури, де звичайна процедура передбачає діяльність у чітко визначених законом формах, дотримання яких є необхідною умовою законності прийнятого акту суб'єктом публічної адміністрації, спрощена – передбачає можливість коригування (як правило мінімізація) процедурних вимог до реалізації певних стадій;

- залежно від суб'єкта ініціювання: заявні та втручальні. Заявна процедура – це процедура, що починається за зверненнями фізичних та юридичних осіб до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Під втручальними процедурами розуміють діяльність, що здійснюється за ініціативою суб'єкта публічної адміністрації за наявності потреби у захисті державних та суспільних інтересів, забезпечення прав і свобод громадян, припинення адміністративних правопорушень тощо;

- залежно від предмета: щодо надання адміністративних послуг; щодо застосування заходів адміністративного примусу; контрольно-наглядові; атестаційні; нормотворчі (прийняття нормативно-правових актів); укладання адміністративно-правового договору тощо [11, с. 72].

На основі вищенаведеного можна запропонувати власну класифікацію адміністративних процедур, які реалізують місцеві державні адміністрації у сфері бюджету і фінансів:

- планування місцевого бюджету (складання проекту бюджету, розгляд та прогноз доходів і видатків місцевого бюджету на календарний рік);
- організація бюджетного процесу і розподіл коштів (складання статей бюджету, пересилання грошей);
- контролювання доходів і видатків місцевого бюджету (аудит, контрольно-наглядова діяльність, перевірки, ревізія державного і комунального майна, фінансова звітність про виконання бюджету);
- регулювання (перегляд бюджету, внесення зміні поправок до бюджету);
- прийняття управлінських рішень (засідання бюджетного комітету, сесія міської ради, підготовка, затвердження і виконання фінансових рішень).

Отже, сутність адміністративної процедури щодо управління бюджетом та фінансами відображає принципи, за якими вона виконується: прогнозованості, плановості, самостійності, збалансованості, субсидіарності, гнучкості, справедливості, контролювання, ефективності, публічності тощо. Реалізує дані процедури адміністративно-правовий механізм реалізації повноважень місцевих державних адміністрацій в галузі бюджету та фінансів.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Місцева державна адміністрація є органом виконавчої влади, який самостійно управляє місцевими фінансами, у межах наділеної законом компетенції, формує бюджет, вирішує напрямки витрачання бюджетних коштів, з метою розвитку місцевих громад.

Місцеві бюджети відіграють провідну у перерозподілі внутрішнього валового продукту регіонів, забезпечують фінансування послуг соціальної спрямованості (освіта, медицина, спорт, культура), забезпечують розвиток місцевих громад.

Процедура є реалізацією виконавчих дій місцевих державних адміністрацій, в частині реалізації повноважень щодо формування та розподілу місцевих фінансів, складання бюджету. Метою адміністративної процедури є виконання управлінських дій та функцій суб'єктами виконавчої влади.

Наведено авторську класифікацію адміністративних процедур, які реалізують місцеві державні адміністрації у сфері бюджету і фінансів: планування місцевого бюджету; організація бюджетного процесу і розподіл коштів; контролювання доходів і видатків місцевого бюджету; регулювання; прийняття управлінських рішень.

Визначено, що процедури з прийняття бюджету, які здійснюють місцеві державні адміністрації охоплюють ряд стадій: а) розробка проекту бюджету; б) розгляду проекту бюджету; в) затвердження бюджету; г) виконання бюджету та звітування.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку можуть слугувати юридичні гарантії діяльності державних місцевих адміністрацій в галузі бюджету та фінансів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бітов А. І. Характеристика процесуальної форми адміністративно-го судочинства. Актуальні проблеми політики : збірник наукових праць / редкол. : С.В. Ківалов (голов. ред.), Л.І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю.П. Алєнін [та ін.]; МОН молодь-спорт України; НУ ОЮА. Одеса : Фенікс, 2012. Вип. 46. С. 330-339.
2. Бойко І. В., Зима О. Т., Соловйова О. М. Адміністративна процедура: концепт лекцій / за заг. ред. І. В. Бойко. Харків : Право, 2017. 132 с.
3. Братель С. Г. Класифікація адміністративних процедур. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2014. Т. 14. С. 214-220.
4. Бугай Т. В. Бюджетний процес в Україні: теоретичний аспект. Вісник Миколаївського національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2015. № 7. С. 632-637.
5. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20150920#Text>
6. Гончарук С. Т. Основи адміністративного права України : навч. посіб. Київ : Аванпост-Прим, 2004. 200 с.
7. Євдокімова М. О. Місцеві фінанси: навч. посібник; ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Харків, 2014. 343 с.
8. Зайчикова В. В. Удосконалення бюджетних процедур в органах місцевого самоврядування. Наукові праці НДФІ. 2008. Вип. 1. С. 18-26.
9. Захарова О. С. До питання про цивільну процесуальну форму. Вісник Академії адвокатури України. 2009. № 2. С. 27-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaa_u_2009_2_5.
10. Кікінчук В. Ю. Поняття, ознаки та види адміністративних процедур. Право і безпека. 2020. № 2. С. 64-68
11. Левченко О. В. Адміністративні процедури: оновлені підходи до положень про критерії класифікації. Прикарпатський юридичний вісник. 2015. Вип. 1. С. 62-64.
12. Лученко Д. В. Процесуальна форма розв'язання адміністративно-правових спорів: поняття і структура. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2016. Вип. 32. С. 115-127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dbms_2016_32_12.
13. Любич Н. П. Проблема визначення поняття «стадія бюджетного процесу». Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2013. Вип. 182. Ч. 3. С. 186-191.
14. Перунова О. М., Леонтьєва Л. В. Поняття, значення та складники процесуальної форми цивільного судочинства. Modern researches: progress of the legislation of Ukraine and experience of the European Union : Collective monograph. Riga : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2020. Р. 2. С. 868-887.
15. Про адміністративні послуги : Закон України від 06 вересня 2012 року № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
16. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

17. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
18. Про звернення громадян : Закон України від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр#Text>
19. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
20. Про організацію надання соціальних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-п#Text>
21. Про соціальні послуги : Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII.
22. Розум І. О. Теоретичні проблеми площини визначення поняття адміністративно-процесуальної форми. Соціально – економічні та правові аспекти розвитку світової економіки: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції викладачів, аспірантів і студентів (м. Донецьк, 01 грудня 2012 р.). Донецьк: Ландон-XXI, 2012. С. 382–384.
23. Роменська К. М. Бюджетний процес на місцевому рівні та його удосконалення. Фінансовий простір. 2017. № 1. С. 98-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2017_1_14.
24. Фролов Ю. М. Адміністративні процедури: зміст та особливості. Форум права. 2013. № 3. С. 692–698. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
25. Що має знати депутат місцевої ради. Книга 3. Бюджет і бюджетний процес на рівні місцевого самоврядування в Україні: навчальний посібник Київ : ІПО, 2011. 160 с.
26. Яковинець А. І. Сутність процесуальної форми кримінального процесу. Право і Безпека. 2011. № 4. С. 139-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2011_4_33.

A. Lapika

ADMINISTRATIVE PROCEDURES FOR IMPLEMENTATION OF POWERS OF LOCAL STATE ADMINISTRATIONS IN THE FIELD OF BUDGET AND FINANCE

The article defines and characterizes the administrative procedures for exercising the powers of local state administrations in the field of budget and finance. The purpose of the article is to determine and characterize the administrative procedures for exercising the powers of local state administrations in the field of budget and finance based on the study of scientific works and current legislation of Ukraine. It is established that the procedure is the implementation of executive actions of local state administrations, in terms of implementation of powers for the formation and distribution of local finances, budgeting. The purpose of the administrative procedure is to perform managerial actions and functions by the subjects of executive power. Administrative procedures implement the mechanism of public administration. Legal protection of local communities is carried out in a certain procedural form. Procedural form is an integral part of the

proceedings, which is a special legal form of pre-trial investigation, prosecution, court, administrative, civil and criminal cases, etc. Procedural form is the main scientific category of the theory of law, which determines the internal content of the legal process (dispute resolution, protection of rights). Budget adoption procedures carried out by local state administrations cover a number of stages: a) development of a draft budget; b) consideration of the draft budget; c) approval of the budget; d) budget execution and reporting. The author's classification of administrative procedures implemented by local state administrations in the field of budget and finance is proposed: local budget planning; organization of the budget process and distribution of funds; control of local budget revenues and expenditures; regulation; making management decisions. It is proved that the essence of the administrative procedure for budget and financial management reflects the principles according to which it is performed: predictability, planning, independence, balance, subsidiarity, flexibility, fairness, control, efficiency, publicity, etc.

Keywords: *local state administration, powers, administrative procedure, budget, finances.*